

*Постнікова В.А.,
здобувачка 21 сФБ групи,
Демченко І.В.,*

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

БОРГОВІ СТРАТЕГІЇ КРАЇН СВІТУ

Сьогодні досить актуальним є питання методології розроблення боргової стратегії, адже саме набір певних заходів та інструментів, що дають змогу поліпшити боргове становище, провадити більш виважену та обґрунтовану політику щодо залучення нових коштів державою, й ототожнюється з борговою стратегією країни.

Вважається, що боргова стратегія має включати три взаємозв'язані блоки заходів. Це, по-перше, заходи з макроекономічної стабілізації і структурних перетворень, спрямовані на формування адаптивної економіки, здатної функціонувати в умовах глобалізації, забезпечувати подальше зростання, соціально-економічний розвиток та підтримку екологічної рівноваги.

Другий блок заходів у межах боргової стратегії включає ринкові і неринкові, концесійні (з грант-елементом) і не концесійні методи полегшення боргового навантаження і зниження зовнішнього боргу і платежів з його обслуговування.

Третій блок боргової стратегії стосується до збільшення припливу валютно-фінансових ресурсів у країни-боржники.

Світ досі не розробив вичерпної теорії управління державним боргом. Наприклад, Джеймс Тобін пропонує користуватися трьома критеріями, або цілями, якщо йдеться про розроблення стратегії управління державним боргом. Це:

- мінімізація суми процентних платежів;
- економічна стабілізація (підтримання фіскальної і монетарної політики шляхом регулювання рівня та складу сукупних витрат);
- нейтральність (мінімізація впливу фінансування державного боргу на стан фінансового ринку) [1].

Таблиця 1

Валовий зовнішній борг країн світу станом на 2021 рік

Країна	Валовий зовнішній борг, млрд дол. США	у % до ВВП країни
США	21358,3	99,6 %
Німеччина	6559,4	170,6 %
Італія	2765,9	138,2 %
Іспанія	2661	190,9 %
Австрія	736,6	165 %
Греція	588,5	280,5 %
РФ	470,1	27,6 %
Мексика	462,5	36,4 %
Польща	372	62,8 %
Румунія	149,2	59,7 %
Угорщина	127	78,9 %
Україна	125,7	81,7 %
Болгарія	44,8	66 %
Латвія	43,3	127 %
Литва	43,2	79,7 %
Білорусь	42,1	66,8 %
Естонія	28,7	91,4 %
Грузія	20,3	114,3 %
Вірменія	12,9	94,6 %
Молдова	8,4	69,9 %

Отже, виходячи з даних таблиці, станом на перше січня 2021 року валовий зовнішній борг США дорівнює 21 358,3 млрд дол. США. Це при тому, що ВВП країни, за даними МВФ та Світового банку, становить 21 433,2 млрд дол. США, тобто борг 99,6% від усього ВВП США [2].

У Німеччини загальний обсяг заборгованості за всіма наявними зобов'язаннями сягнув 6 559,4 млрд дол. США, що становить 170,6% від загального ВВП країни.

А от у Італії заборгованість сягнула 2 765,9 млрд дол. США, хоча ВВП країни дорівнює 2 001,2. Тобто держборг становить 138,2% від загального показника економічного розвитку Італії.

Своєю чергою украй високим цей показник є в Іспанії. Країна заборгувала 2 661 млрд дол. США, що становить 190,9% від ВВП країни (1 394,1 млрд дол. США). Австрія – 736,6 млрд дол. США, тоді як показник економічного розвитку дорівнює 446,3 млрд дол. США [2].

Греція заборгувала рекордні 588,5 млрд дол. США, що становить 280,5% від загального ВВП країни. Росія своєю чергою має борг у розмірі 470,1 млрд дол. США, але це тільки 27,6% порівняно з ВВП федерації. А от Мексика за 1 268,9 млрд дол. США ВВП заборгувала всього 462,5 млрд дол. США, якщо порівняти з іншими країнами – це низька заборгованість.

Польща також має значний держборг, аж 62,8% від загального ВВП країни, який за даними Світового банку та МВФ, становить 592,2 млрд дол. США. Сума самого боргу сягає 372 млрд дол. США.

На 10 місці за рівнем державного боргу у доларовому еквіваленті розмістилася Румунія. За 250,1 млрд дол. США власного ВВП, країна заборгувала ще 149,2 млрд дол. США [2].

Далі йде Угорщина з держборгом у 127 млрд дол. США, що становить 78,9% від ВВП країни. І на 12 позиції Україна з валовим зовнішнім боргом у 125,7 млрд дол. США. Загальний показник ВВП країни становить 153,8 млрд дол. США, а заборгованість становить 81,7%.

Болгарія заборгувала 44,8 млрд дол. США, Латвія – 43,3 млрд дол. США, а Литва – 43,2 млрд дол. США.

Білорусь – 42,1 млрд дол. США, що становить 66,8% від ВВП країни. Борг Естонії склав 28,7 млрд грн, а Грузії – 20,3 млрд дол. США. Вірменія за ВВП у

13,7 млрд дол. США заборгувала 12,9 млрд. Молдова – 8,4 млрд дол. США, що становить 69,9% від внутрішнього валового продукту країни [2].

Аналіз валового зовнішнього боргу країн світу дозволяє зробити висновок щодо наявної різноманітності боргових проблем, застосовуваних механізмів та можливих напрямів подолання боргових криз країн. Окремі з них можуть зменшити боргове навантаження навіть під впливом негативних наслідків фінансової кризи, інші досягають стабілізації, а країни, що мають непрозору та безконтрольну систему управління державними фінансами, рухаються у напрямі настання кризи на національному борговому ринку.

Список використаних джерел

1. Боргові стратегії країн. ALLREF: веб-сайт. URL: https://allref.com.ua/uk/skachaty/borgovi_strategii_krain

2. Який валовий зовнішній борг накопичила Україна та інші держави. Слово і Діло: веб-сайт. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/07/infografika/ekonomika/yakuj-valovuj-zovnishnij-borh-nakopychyla-ukrayina-ta-inshi-derzhavy#:~:text=%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B5%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%8F%202021,6%25%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D1%83%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%92%D0%92%D0%9F%20%D0%A1%D0%A8%D0%90>

3. Демченко І.В. Переваги та ризики європейської інтеграції України. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 9–10 жовтня 2019 р.). Маріуполь ; Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. с. 260-261. URL: <https://dsum.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Konferentsiya-2019-1.pdf#page=260>